

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyň JUDr. Hany Pipkové a JUDr. Marcely Rouskové v právní věci žalobce: **Citibank Europe plc**, se sídlem v Irsku, Dublin, North Wall W Quay 1, zastoupen Mgr. Jurajem Alexandrem, advokátem se sídlem v Praze 1, Platněřská 4, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem v Brně, Masarykova 31, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného č. j. 1120/16/5100-41451-806485 ze dne 12. 1. 2016,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství č. j. 1120/16/5100-41451-806485 ze dne 12. 1. 2016 se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 11.228 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce Mgr. Juraje Alexandra, advokáta.

O d ů v o d n ě n í

Žalobce byl Finančním úřadem pro hlavní město Prahu, Územní pracoviště pro Prahu 5 (dále jen „správce daně“) v souvislosti s jeho vyhledávací činností dle §§ 57 odst. 1 a 3, 58 a 93 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, opakovaně vyzván, aby správci daně sdělil mimo jiné to, a) kdo má a v letech 2013 a 2014 měl dispoziční práva k veškerým bankovním účtům společnosti MYSTIC SKATES, spol. s r. o., k jakým dalším účtům mají tyto osoby dispoziční práva a kdo je majitelem těchto účtů, a b) zda je k těmto účtům zřízena služba internetového, telefonního a/nebo mobilního bankovníctví, s uvedením telefonního čísla, k němuž je tato služba vázána. Zatímco zbylé informace žalobce správci

daně poskytl, ty shora vyjmenované odmítl sdělit s odůvodněním, že by tak porušil bankovní tajemství.

Správce daně následně rozhodnutím č. j. 4480639/15/2005-62562-402091 ze dne 12. 6. 2015 uložil žalobci dle § 247 odst. 2 daňového řádu pořádkovou pokutu ve výši 50.000 Kč za závažné ztěžování a maření správy daní v důsledku porušení povinnosti k součinnosti dle § 57 odst. 1 a 3 daňového řádu. Žalobce ani poté požadované údaje neposkytl a proti rozhodnutí se odvolal; jeho odvolání bylo zamítnuto s odůvodněním, že tyto údaje spadají pod příslušná ustanovení zákonných předpisů upravujících průlom do bankovního tajemství. Žalovaný uvedl, že pokud je poskytovatel platebních služeb povinen poskytovat údaje o majitelích účtů, je tím spíše povinen poskytnout údaje i o osobách s dispozičním právem k těmto účtům, neboť smyslem poskytnutí této informace je zjistit, kdo může s prostředky na účtu nakládat, a právo disponenta je plně odvozeno od práva majitele účtu. Údaje o zřízení internetového bankovníctví, jakož i údaje o tom, kdo, v jakém rozsahu, kdy a jakým způsobem provedl konkrétní transakci, považoval žalovaný za údaje o pohybu peněžních prostředků, a je tudíž třeba poskytnout i IP adresy, z nichž osoby přistupují do internetového bankovníctví.

Žalobce úvodem žaloby zdůraznil, že poskytovat informace o vymezených záležitostech klienta bez jeho souhlasu je vzhledem k povinnosti chránit bankovní tajemství oprávněn a zároveň povinen pouze v případech explicitně stanovených zákonem. Takovým ustanovením je § 57 odst. 3 daňového řádu, který obsahuje taxativní výčet informací, které může správce daně požadovat. Jakékoliv požadavky nad tento rozsah jsou v rozporu s ústavním principem, že veřejnou moc lze uplatňovat jen v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon. Žalovaný zaujal ve vztahu k poskytování informací extenzivní výklad, když od práva majitele účtu odvodil práva disponentů, v důsledku čehož svévolně a nezákonně rozšířil okruh informací, které je žalobce povinen správci daně poskytnout. Ani ve vztahu k údajům o zřízení internetového bankovníctví včetně údaje o IP adrese nelze akceptovat extenzivní výklad, dle něž jsou tyto údaje považovány za údaje o stavech peněžních prostředků na účtech a o jejich pohybu.

Jak plyne mimo jiné z důvodové zprávy k daňovému řádu, ustanovením § 57 odst. 1 daňového řádu uloženou obecnou povinností součinnosti lze uplatnit jen v případě, kdy zvláštní zákon nestanoví pro určitý subjekt povinnost mlčenlivosti, jak to tomu je např. v případě bank či poboček bank z jiných členských států, a tedy i v případě žalobce. V opačném případě by toto ustanovení znamenalo paušální prolomení povinnosti mlčenlivosti a činilo by ostatní ustanovení § 57 daňového řádu obsoletními. Nakonec žalobce podotkl, že poskytnutím požadovaných údajů by mohl naplnit skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného nakládání s osobními údaji. Žalobce je tudíž toho názoru, že požadované informace správci daně poskytnout nemohl.

Vzhledem k uvedenému žalobce navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě setrval na právním názoru vysloveném v napadeném rozhodnutí a zopakoval stěžejní část argumentů v něm obsažených. Kromě toho podotkl, že žalobce neposkytnutím požadovaných informací ztížil správu daní, a že obdobné případy maří její cíl zejména ve vztahu k boji proti daňovým únikům.

Žalovaný proto navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Městský soud v Praze nejprve shledal, že jsou splněny podmínky řízení, žaloba je přípustná, byla podána včas a osobou oprávněnou. Následně soud vycházejí ze skutkového a právního stavu, jenž zde byl v době vydání napadeného rozhodnutí, na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů [§ 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)], při čemž nezjistil žádnou vadu, k níž by byl povinen přihlédnout z úřední povinnosti.

Žádný z účastníků řízení na výzvu soudu výslovně nepožádal o nařízení ústního jednání, soud proto postupoval dle § 51 odst. 1 s. ř. s. a rozhodl o věci bez nařízení jednání.

Soud uvážil o věci následovně.

Předmětem sporu je vymezení rozsahu údajů, jež je žalobce povinen poskytnout správci daně na výzvu vydanou dle § 57 odst. 1 a 3 daňového řádu, a to s ohledem na úpravu bankovního tajemství. Konkrétně se jedná o to, zda byl žalobce povinen sdělit správci daně to, kdo má (a v letech 2013 a 2014 měl) dispoziční práva k veškerým bankovním účtům společnosti MYSTIC SKATES, spol. s r. o., k jakým dalším účtům mají tyto osoby dispoziční práva a kdo je majitelem těchto účtů, a b) zda je k těmto účtům zřízena služba internetového, telefonního a/nebo mobilního bankovníctví, s uvedením telefonního čísla, k němuž je tato služba vázána.

Dle § 57 odst. 1 daňového řádu povinnost poskytnout údaje na základě vyžádání správce daně mají orgány veřejné moci a osoby, které a) vedou evidenci osob nebo věcí, b) poskytují plnění, které je předmětem daně, c) provádějí řízení v případech, jejichž předmět podléhá daňové povinnosti, nebo d) získávají jiné údaje nezbytné pro správu daní.

Dle odstavce 3 téhož ustanovení banky, včetně zahraničních bank, spořitelní a úvěrní družstva a platební instituce jsou povinny na vyžádání správce daně poskytnout čísla účtů, údaje o jejich majitelích, stavech peněžních prostředků na účtech a o jejich pohybu a údaje o úvěrech, vkladech a depozitech.

Pořádkovou pokutu do 500.000 Kč může správce daně uložit tomu, kdo závažně ztěžuje nebo maří správu daní tím, že bez dostatečné omluvy nevyhoví ve stanovené lhůtě výzvě ke splnění procesní povinnosti nepeněžité povahy, která mu byla stanovena zákonem nebo správcem daně, nestanoví-li zákon jiný důsledek (§ 247 odst. 2 daňového řádu).

Obecná, široce pojatá povinnost poskytnout správci daně požadované údaje je obsažena v § 57 odst. 1. Tato informační povinnost dopadá takřka na všechny daňové subjekty, avšak neuplatní se tehdy, stanoví-li zvláštní zákon orgánům veřejné moci či jiným osobám ve vztahu k určitým informacím povinnost mlčenlivosti. Takovým zákonem je v dané věci zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, dle něž se na všechny bankovní obchody, peněžní služby bank, včetně stavů na účtech a depozit, vztahuje bankovní tajemství (§ 38 odst. 1; na pobočku banky z členského státu se toto ustanovení použije dle odstavce 9 obdobně).

Zákon o bankách však v určitých případech předpokládá prolomení bankovního tajemství. Zprávu o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, tak podá banka bez jeho souhlasu také tehdy, jestliže o to písemně požádá správce daně za podmínek podle daňového řádu [§ 38 odst. 3 písm. c)]. Tento postup upravuje právě § 57 odst. 3 daňového řádu, jenž je vůči odst. 1 speciálním ustanovením právě pro případ, že je vyzvaným subjektem banka, a bankovní tajemství lze prolomit toliko v rozsahu tohoto ustanovení (k témuž závěru srov. Lichnovský, O., Ondrýsek, R., Nováková, P. *Daňový řád*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, str. 212).

Žalovaný svůj závěr, že mezi údaje, které může po bance požadovat, patří rovněž identifikace osob, jež mají k určitým účtům dispoziční práva, odůvodnil tak, že pokud je banka povinna poskytovat údaje o majitelích účtu, je tím spíše povinna poskytnout údaje o osobách s dispozičními právy k těmto účtům, neboť smyslem poskytnutí této informace je zjistit, kdo může s prostředky na účtu nakládat.

Ačkoli má žalovaný pravdu v tom, že právo disponenta je plně odvozeno od práva majitele účtu a majitel účtu může jeho práva kdykoli zrušit, nevyplývá z toho, že pokud správce daně může požadovat údaje o majiteli účtu, může zároveň požadovat údaje o osobách s dispozičními právy k těmto účtům. V právním státě totiž platí, že státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví (čl. 2 odst. 3 Ústavy), a zrcadlově, že každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá (čl. 2 odst. 3 Ústavy). Z těchto zásad vyplývá, že správce daně může požadovat po bance poskytnutí jen těch údajů, u nichž to zákon výslovně stanoví, a nemůže jejich okruh rozšiřovat o údaje jiné. Údaje o osobách s dispozičními právy k určitým účtům nejsou údaji nějakým způsobem zahrnutými již v údajích o majiteli účtu, jak na to nahlíží žalovaný, nýbrž odlišnými údaji o jiných osobách; zatímco sdělení údajů o majiteli účtu se sféry disponenta žádným způsobem nedotkne, sdělení údajů o tomto disponentovi pochopitelně ano. Žalovaný se svou výzvou pokusil získat údaje o osobách v předmětném ustanovení neuvedených, chráněných bankovním tajemstvím, a to navíc za účelem, aby získal údaje ještě o jiných osobách – majitelích dalších účtů, k nimž mají oni disponenti taktéž dispoziční práva –, které by jinak nezískal. Postupem správce daně tudíž došlo k nepřípustnému rozšíření informační povinnosti na údaje v zákoně neuvedené. Pokud by záměrem zákonodárce skutečně bylo umožnit správci daně získat údaje o všech osobách, jež mohou nakládat s prostředky na bankovních účtech, nehovořil by v předmětném ustanovení toliko o „majiteli účtu“, nýbrž právě o osobě oprávněné disponovat s prostředky na účtu.

Obdobně je třeba hodnotit výzvu správce daně k poskytnutí údajů o tom, zda je k určitým účtům zřízena služba internetového, telefonního a/nebo mobilního bankovníctví, s uvedením telefonního čísla, k němuž je tato služba vázána, a IP adres, z nichž byly provedeny jednotlivé transakce. Pojem údajů o pohybech peněžních prostředků na účtech, které může správce daně požadovat, je třeba vykládat tak, že se jedná o údaje obsažené ve výpisech z bankovního účtu, tedy o údaje přímo se dotýkající daných transakcí, typicky identifikace účtu, z něž a na něž jsou prostředky připsány, výše poukázaných prostředků atd. Informace o tom, zda je u konkrétního účtu zřízeno internetové či mobilní bankovníctví, a jaké IP adresy či telefonní čísla jsou využívána pro přístup k němu, nelze v žádném případě považovat za „údaje o pohybech peněžních prostředků na účtech“. Právní názor žalovaného by mohl v konečném důsledku vést k požadavku na poskytnutí veškerých údajů, jimiž banka disponuje o konkrétním subjektu a jím využívaných službách, neboť v podstatě jakákoli informace se nějakým způsobem dotýká toho, „*kdo, v jakém rozsahu, kdy a jakým způsobem transakci provedl*“ (str. 3 napadeného rozhodnutí dole). V takovém případě by byl výčet údajů obsažený v § 57 odst. 3 daňového řádu fakticky nadbytečný, a především by byl takový výklad v rozporu se shora předestřeným pojetím uplatňování státní moci a ochrany veřejných subjektivních práv.

Vydáním výzvy dle § 57 odst. 3 daňového řádu byla soukromému subjektu-bance uložena povinnost poskytnout údaje chráněné bankovním tajemstvím, a v případě poskytnutí těchto informací by bylo zasaženo do ústavně chráněných práv soukromých osob-majitelů účtů a disponentů. Výzva k poskytnutí údajů v mezích zákona přípustná, avšak příslušná zákonná ustanovení nelze vykládat extenzivním způsobem tak, aby docházelo k rozšiřování okruhů údajů o údaje zákonem nepředvídané. Soud chápe, že by možnost získání všech požadovaných údajů usnadnila správu daní a napomohla potírání daňových úniků, avšak ani tyto žádoucí cíle nemohou ospravedlnit výkon pravomocí způsobem odporujícím zákonu a základním ústavním zásadám. Případné rozšíření pravomocí finanční správy v tomto směru by muselo být provedeno změnou zákona, nikoli výkladem.

Soud uzavírá, že výzva k poskytnutí údajů, kdo má a v letech 2013 a 2014 měl dispoziční práva k veškerým bankovním účtům společnosti MYSTIC SKATES, spol. s r. o., k jakým dalším účtům mají tyto osoby dispoziční práva a kdo je majitelem těchto účtů, a zda je k těmto účtům zřízena služba internetového, telefonního a/nebo mobilního bankovníctví, s uvedením telefonního čísla, k němuž je tato služba vázána, a IP adres, z nichž byly transakce provedeny, byla vydána v rozporu s daňovým řádem. Žalovaný proto nebyl povinen – ale ani oprávněn – tyto údaje správci daně poskytnout, a nemohl se svým jednáním dopustit skutkové podstaty obsažené v § 247 odst. 2 daňového řádu. Napadené rozhodnutí bylo tudíž vydáno nezákonně, žaloba je důvodná. Soud proto napadené rozhodnutí zrušil dle § 78 odst. 1 s. ř. s. pro nezákonnost a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Právním názorem vysloveným v tomto rozsudku bude správní orgán v dalším řízení vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce měl ve věci plný úspěch, proto má proti žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o žalobě, jež sestávají ze zaplaceného soudního poplatku ve výši 3.000 Kč a z nákladů zastoupení

advokátem. Jejich výši soud určil v souladu s vyhláškou č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném ke dni provedení jednotlivých úkonů, tak, že jsou tvořeny podle § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 odměnou za dva úkony právní služby uvedené v § 11 odst. 1 písm. a) a d) [převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby] ve výši 3.100 Kč za každý tento úkon a podle § 13 odst. 3 související náhradou hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý tento úkon. Zástupce žalobce je plátcem DPH, proto je podle § 57 odst. 2 s. ř. s. součástí nákladů řízení rovněž náhrada za DPH ve výši 21 % z takto vypočtené částky. Náhradu nákladů v celkové výši 11.228 Kč je žalovaný povinen zaplatit žalobci do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce.

P o u č e n í

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem v Brně, Moravské náměstí 6. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 soudního řádu správního a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 20. července 2016

JUDr. Slavomír Novák, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:

Jana Válková